

Лекція 1

СТРУКТУРА ПРОМИСЛОВОСТІ І ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ІІ РОЗВИТКУ

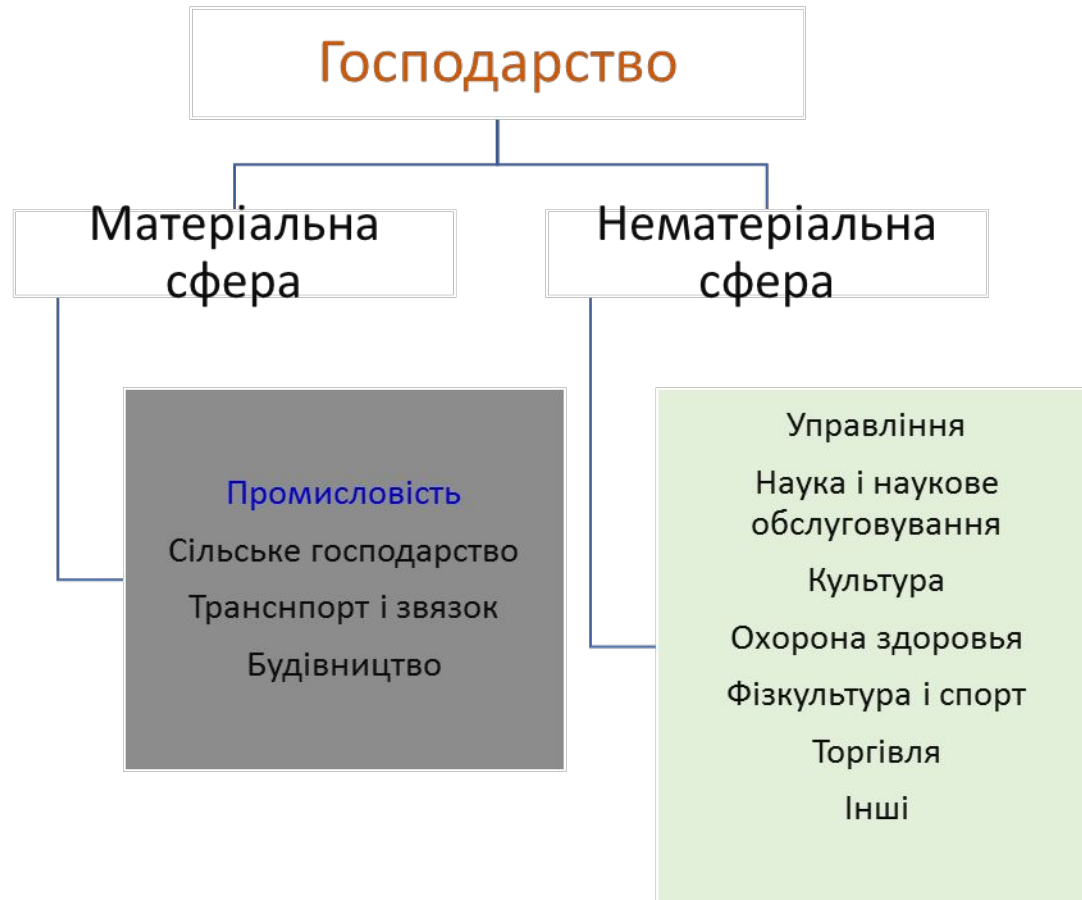
План

- Поняття промисловості. Її роль і значення
- Поняття промислового підприємства.
Класифікація промислових підприємств
- Поняття галузі промисловості. Основні та спеціалізовані галузі
- Класифікація галузей промисловості
- Класифікація галузей промисловості. КВЕД

Економічна система господарства – це ряд галузей, об'єднаних тісними виробничими зв'язками

Галузь – це сукупність підприємств, подібних за характером виробничої діяльності та виробленої продукції.

СТРУКТУРА ГОСПОДАРСТВА

ВИЗНАЧЕННЯ ПРОМИСЛОВОСТІ

- **Промисловість** – це сукупність промислових підприємств – фабрик, заводів, електростанцій, рудників, виробничих об'єднань.
- **Промисловість** – найбільш крупна і технічно оснащена галузь матеріального виробництва
- **Промисловість і її складові частини** – галузі промисловості – це результат історичного процесу суспільного поділу праці

РОЛЬ І ЗНАЧЕННЯ ПРОМИСЛОВОСТІ

- **З**абезпечує населення товарами та продуктами харчування
- **З**абезпечує засобами виробництва інші галузі, тобто виступає технічною основою їх розвитку
- **С**поживає продукцію інших галузей матеріального та нематеріального виробництва (бізнес-послуг, ділових відносин у торгівлі, фінансах, послуг медіа-компаній, бірж та ін.

РОЛЬ І ЗНАЧЕННЯ ПРОМИСЛОВОСТІ

- **В**ідіграє важливу роль у накопиченні, формує бюджети всіх рівнів за рахунок відрахувань
- **В**иступає основою ВПК
- **П**родукція промисловості є важливою складовою експорту
- **З**абезпечує зайнятість значної частки населення

Залежно від місця, яке посідає промисловість в структурі господарства, розрізняють три основні типи країн

- З аграрною економікою
- З індустріальною економікою
- З постіндустріальною економікою

Промислове підприємство – первинна виробнича одиниця, основна ланка промисловості.

Підприємство – територіально цілісний компактний об'єкт, первинна ланка географічного поділу праці, що виробляє та реалізує певну продукцію.

Наведіть приклади промислових підприємств

Промислові підприємства

- Шахта
- Кар'єр
- Завод
- Фабрика
- Електростанція

Ознаки підприємства

- Економічна самостійність
- Завершеність технологічного ланцюга з виготовлення своєї продукції
- Типові для даного підприємства потреби в ресурсах

Підприємства володіють

- **основними фондами** (машини, обладнання, інструменти, виробничі будівлі та споруди)
- **оборотними засобами** (гроші, сировина, допоміжні матеріали)
- **кадрами**

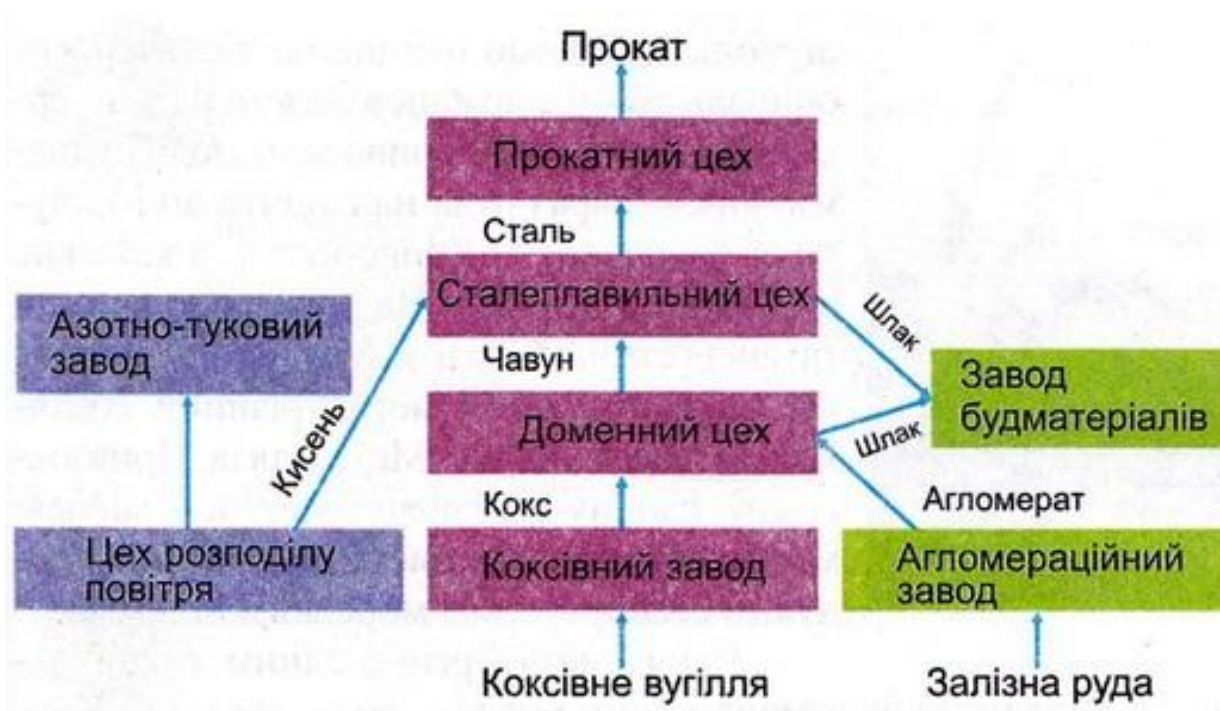
Як класифікують підприємства?

- За розміром – крупні, середні, малі
- За структурою – прості і складні (наприклад, комбінат)
- За спеціалізацією – спеціалізовані, універсальні, змішані
- За типом виробництва – із масовим, серійним, одиничним виробництвом

Комбінат – приклад складного виробництва

- Комбіноване підприємство – об'єднання підприємств однієї або різних галузей промисловості на основі послідовної переробки сировини, комплексної переробки сировини або на основі утилізації відходів одного виробництва в іншому
- Найбільш поширені в металургії, хімічній та нафтохімічній, лісовій, легкій та харчовій промисловості.

Приклад комбінату

Приклади складних підприємств

- **Виробничі галузеві або міжгалузеві. або науково-виробничі об'єднання (відкриті, закриті)** – мають централізоване управління.
- **Концерн** – 1) фінансово-промислова група компаній. Типовим є збереження юридичної і господарської самостійності учасників, але з врахуванням координації з боку домінуючих фінансових структур. Зазвичай учасники концернів об'єднують не лише економічний потенціал, але і зусилля в ринковій стратегії. Основною перевагою концерну є концентрація фінансових і інших ресурсів. 2) юридична особа, що є об'єднанням підприємств промисловості, наукових організацій, транспорту тощо з метою спільного просування інтересів.
- **Приклад – концерн [Mitsubishi](#)**, поєднує підприємства автомобільної, електронної та ін. галузей промисловості.
- **Концерни** бувають вертикальні, горизонтальні, змішані.

Поняття галузі промисловості

- **Галузь промисловості** – це сукупність підприємств, подібних за призначенням їх продукції, сировиною технікою та технологією виробництва, професійному складу кадрів та умовам роботи, а також за факторами виробництва.
- В економічно розвинених країнах нараховується **до 100** різних галузей

Розрізняють спеціалізовані та комплексні галузі

Комплексна галузь	Спеціалізована галузь
Машинобудування	Транспортне машинобудування
	Сільськогосподарське машинобудування
	Електро- та радіотехнічне машинобудування
	Верстатобудування
	Приладобудування

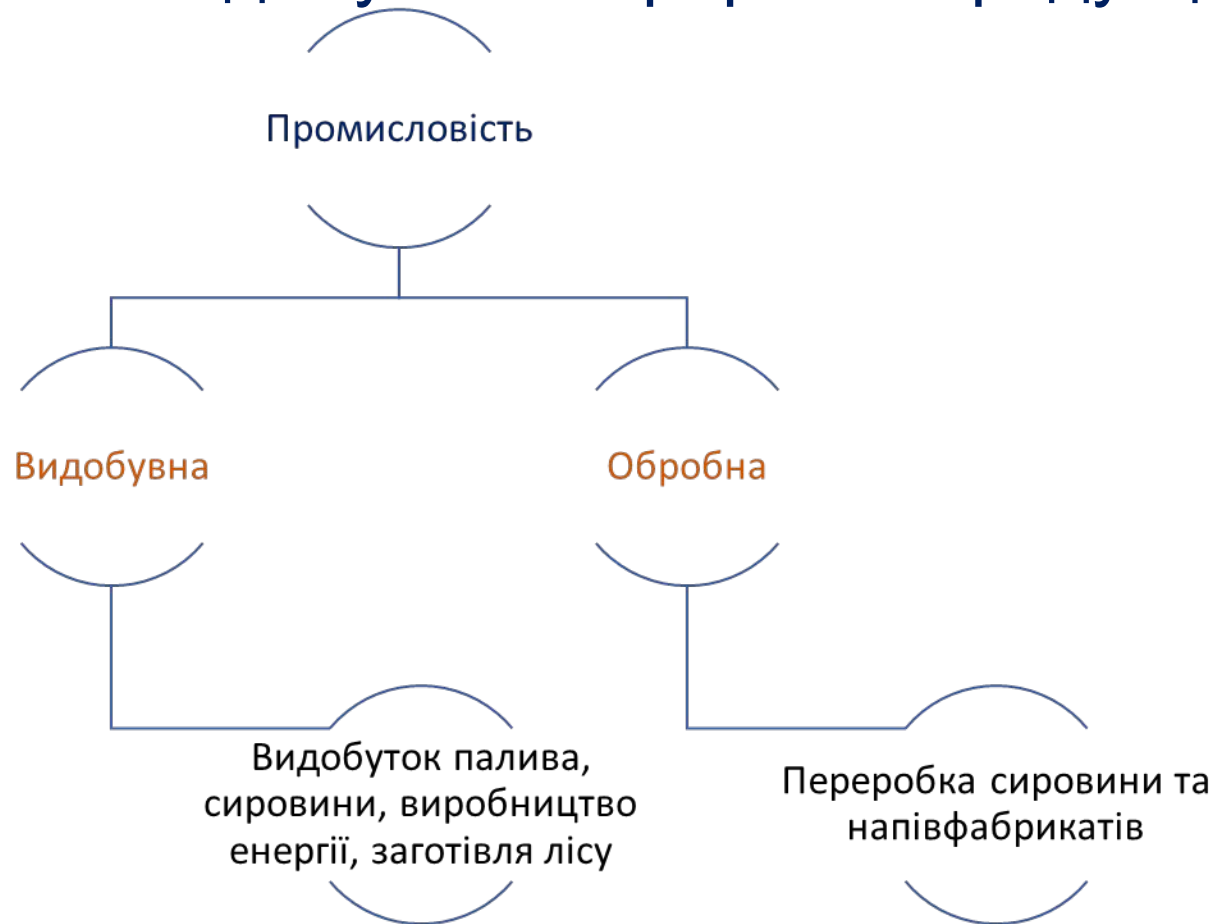
Виділяють такі комплексні галузі промисловості

- Електроенергетика
- Паливна промисловість
- Чорна металургія
- Кольорова металургія
- Хімічна та нафтохімічна промисловість
- Машинобудування та металообробка
- Лісова, деревообробна та целюлозно-паперова промисловість
- Промисловість будівельних матеріалів
- Скляна та порцелянова
- Легка промисловість
- Харчова промисловість
- Мікробіологічна промисловість
- Комбікормова
- Медична промисловість
- Поліграфічна промисловість
- Ядерна промисловість
- Ювелірна промисловість та ін.

Галузі на основі різноманітних зв'язків поєднуються в комплекси

- Паливно-енергетичний
- Машинобудівний
- Комплекс галузей, що виробляють сировину та матеріали (хімічна промисловість, чорна та кольорова металургія, промисловість будівельних матеріалів, лісова промисловість)
- Комплекс галузей, що виробляють предмети споживання (легка та харчова промисловість)

Класифікація промисловості (залежно від ступеня переробки продукції)

Класифікація промисловості відповідно до КВЕД

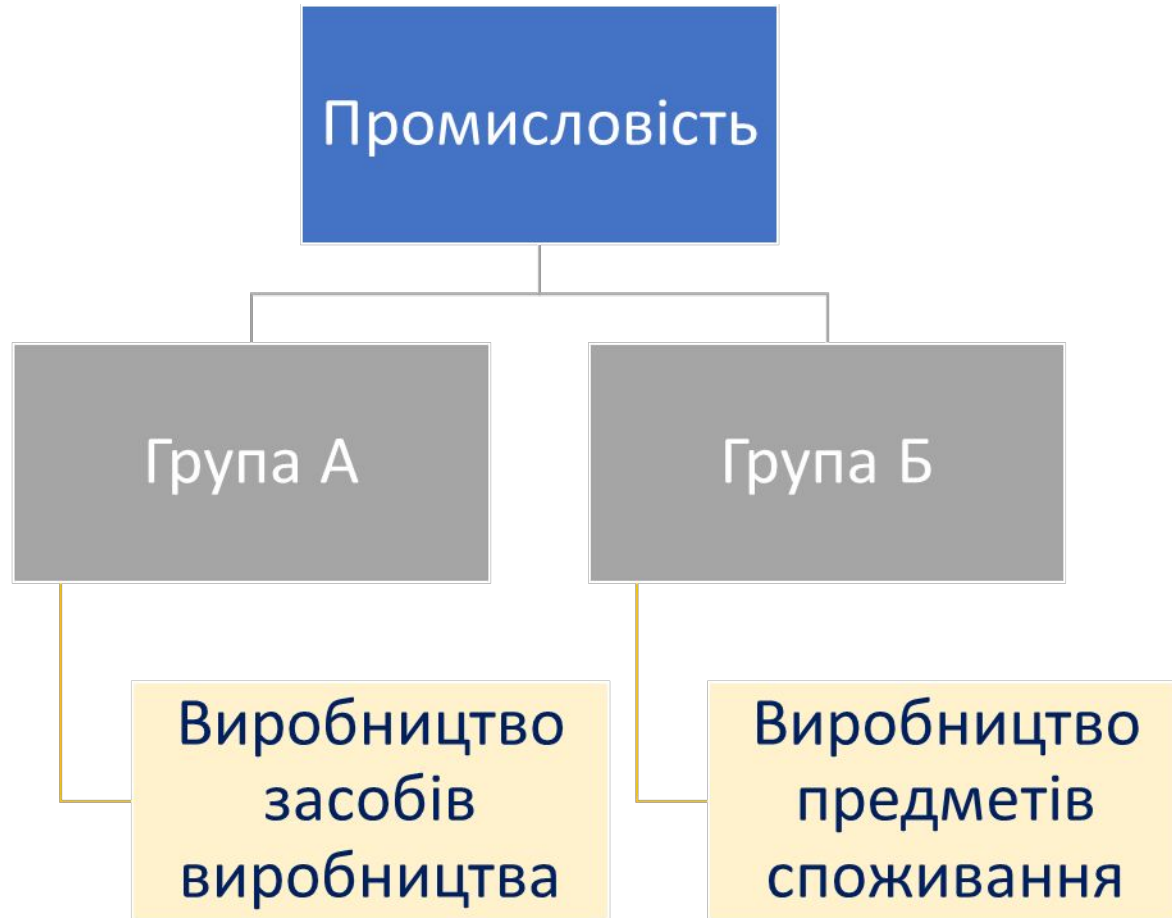
Видобувна промисловість і розроблення кар'єрів (секція В) – включає видобування вугілля, нафти, газу, руд металів, піску, торфу, солі тощо;

Переробна промисловість (секція С) – постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря (секція D)

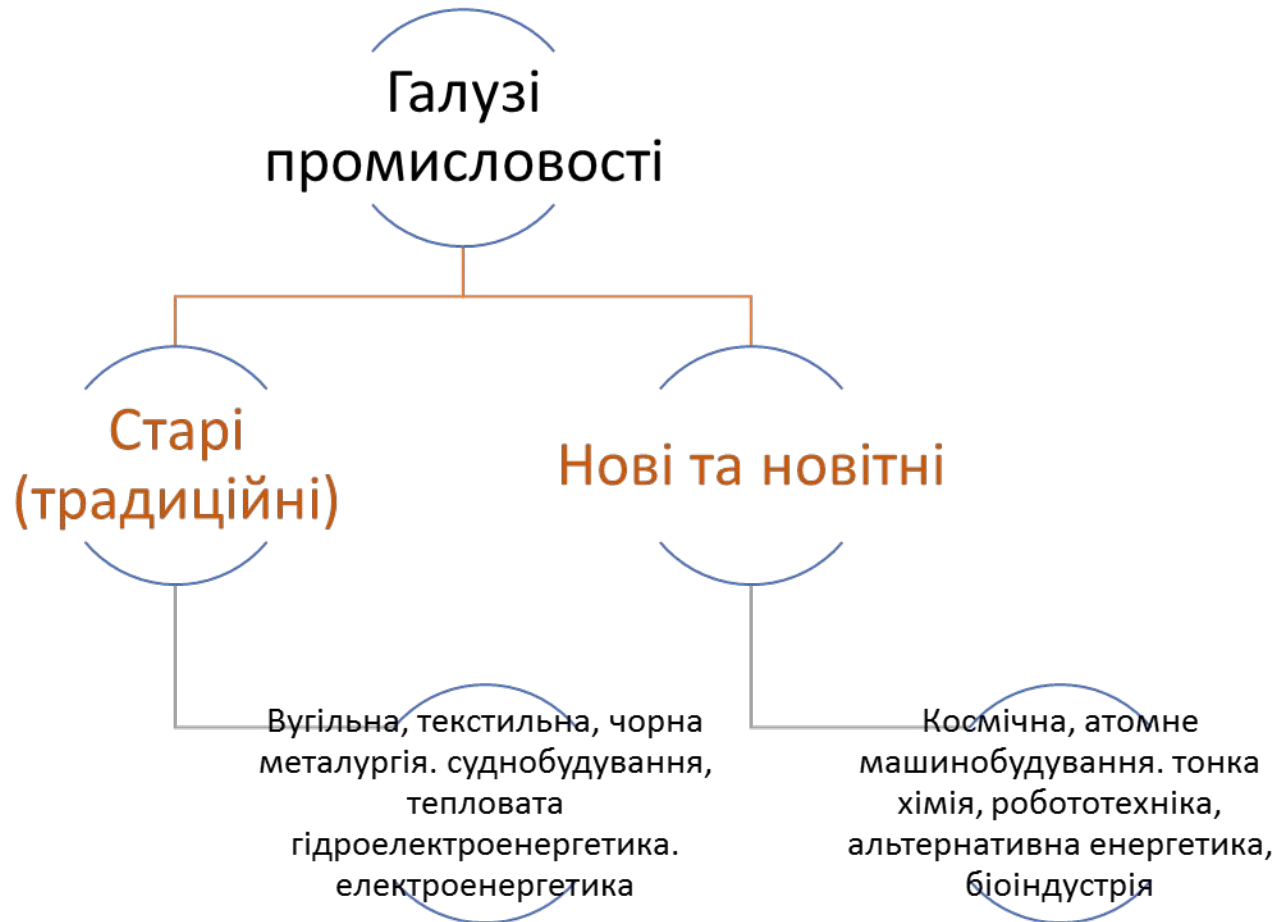
Водопостачання, каналізація, поводження з відходами (секція Е)

Класифікація промисловості

(за призначенням продукції)

Класифікація промисловості (за часом виникнення та технічною оснащеністю)

Класифікація промислових виробництв

(за техніко-економічними особливостями і факторами розміщення)

- **Матеріаломісткі** (питома вага сировини значно перевищує вагу готової продукції; принцип розміщення – у сировини або в районах із сприятливим транспортно-географічним положенням)
- **Енергомісткі** (на одиницю готової продукції витрачається велика кількість електроенергії; принцип розміщення – в районах дешевої енергії)
- **Паливомісткі** – витрати на паливо перевищують витрати на сировину і матеріали; у розміщенні орієнтуються на райони видобутку палива)

Класифікація промислових виробництв

(за техніко-економічними особливостями і принципами розміщення)

- **Водомісткі** (потребують великої кількості води, розміщуються у водних джерел)
- **Працемісткі** (високі витрати праці на одиницю готової продукції; принцип розміщення – в районах з дешевими трудовими ресурсами)
- **Наукомісткі** (потребують наявності висококваліфікованих працівників: орієнтуються в розміщенні на центри освіти і науки)

Контрольні запитання

- До якої сфери належить промисловість?
- Що є первинною одиницею в промисловості?
- До якої галузі належить: виробництво взуття, видобуток піску, виробництво меблів, сільськогосподарської техніки?
- Наведіть приклади новітніх галузей промисловості
- Що таке КВЕД?

Спасибо за внимание!

Желаю успехов в учебе!